

Sygn. akt V KZ 15/14

POSTANOWIENIE

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński

w sprawie M. P.

skazanego z art. 207 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu zażalenia skazanego na zarządzenie zastępcy przewodniczącego

Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt ... 4/14,

w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania

sporządzonego osobiście przez skazanego

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 530 § 3 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.

postanowił

uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem zastępcza przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. odmówił przyjęcia osobistego wniosku M. P. o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 lutego 2012 r., sygn. akt ... 859/11, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 12 kwietnia 2011 r., sygn. akt ... 278/10, wobec stwierdzenia że wniosek ten nie spełnia wymogów formalnych, a w szczególności nie zachowuje przymusu adwokacko – radcowskiego określonego w art. 545 § 2 k.p.k. W uzasadnieniu podkreślono, że zarządzeniem z dnia 3 lutego 2014 r. zastępca przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego odmówił wyznaczenia skazanemu obrońcy z urzędu do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania, zaś skazany, pomimo

wezwania go do usunięcia braku formalnego osobistego wniosku o wznowienie postępowania, poprzez jego sporządzenie i podpisanie przez adwokata lub radcę prawnego oraz dołączenia dowodu uiszczenia opłaty w kwocie 150 zł pod rygorem odmowy przyjęcia wniosku, w wyznaczonym terminie tych braków nie usunął, a jedynie pismem z dnia 17 lutego 2014 r. podtrzymał swoją dotychczasową argumentację.

Powyższe zarządzenie zaskarżył zażaleniem skazany, w którym podniósł on, że wskazane braki formalne wynikały z faktu, niezasadnego odmówienia mu wyznaczenia obrońcy z urzędu do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania pomimo, że wykazał on, iż nie jest w stanie ponieść kosztów ustanowienia adwokata z wyboru oraz uiścić opłatę od wniosku z uwagi na jego trudną sytuację materialną. Nadto powielił dotychczasową argumentację, w której starał się wykazać istnienie podstaw wznowieniowych określonych w art. 540 § 1 k.p.k.

W związku z tym wniósł on o uchylenie zaskarżonego zarządzenia oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, celem wyznaczenia mu obrońcy z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Na wstępie należy zgodzić się z twierdzeniem zawartym w zaskarżonym zarządzeniu, że w sensie obiektywnym osobisty wniosek M. P. o wznowienie postępowania jest dotknięty brakiem formalnym niezachowania przymusu adwokacko – radcowskiego do jego sporządzenia i podpisania wymaganego dyspozycją art. 545 § 2 k.p.k. Należy jednak zauważyć, że brak ten po części wywołany jest niezaskarżalnym zarządzeniem z dnia 3 lutego 2014 r., odmawiającym uwzględnienia wniosku skazanego, postulującego o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu do postępowania wznowieniowego z uwagi na ubóstwo (art. 78 § 1 k.p.k.). Pomijając niekonstytucyjność rozwiązania ustawowego, nie przewidującego sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § 1 k.p.k. (zob. wyrok TK z dnia 8 października 2013 r., sygn. K 30/11, OTK-A 2013/7/98), należy przypomnieć, że przy badaniu podstaw formalnych do wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia objętych przymusem adwokacko

– radcowskim, niejako pośrednio dopuszczalne jest objęcie zakresem kontroli odwoławczej również decyzji o odmowie wyznaczenia stronie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i podpisania kasacji lub wniosku o wznowienie postępowania ewentualnie podjęcia czynności w trybie art. 84 § 3 k.p.k., skoro decyzja ta determinuje końcowe rozstrzygnięcie (zob. postanowienia SN: z dnia 23 maja 2013 r., III KZ 22/13, LEX nr 1317951, z dnia 10 kwietnia 2006 r., IV KZ 12/06, OSNwSK 2006/1/804, z dnia 23 stycznia 2003 r., II KZ 48/02, LEX nr 74381). Nie budzi również wątpliwości, że przy rozpoznawaniu zażalenia na zarządzenie o odmowie przyjęcia środka zaskarżenia z uwagi na niedopełnienie wymogu tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego, skarżący ma prawo powołać się na bezzasadną odmowę wyznaczenia mu obrońcy z urzędu, która spowodowała, że nie mógł on spełnić tego wymogu formalnego pisma procesowego. (zob. postanowienie SN z dnia 31 sierpnia 2010 r., V KZ 48/10, OSNwSK 2010/1/1631).

W realiach przedmiotowej sprawy zarządzeniem z dnia 3 lutego 2014 r. zastępca przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego na podstawie art. 78 § 1 k.p.k. odmówił wyznaczenia skazanemu obrońcy do sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania wobec faktu, że skazany nie wskazał żadnych podstaw do wznowienia postępowania, bowiem w sposób niedopuszczalny na etapie postępowania wznowieniowego kwestionował ocenę materiału dowodowego dokonanego przez sądy wyrokujące w sprawie objętej wnioskiem. Z tego powodu, przy wydaniu zarządzenia o odmowie wyznaczenia skazanemu obrońcy z urzędu, odstąpiono od zbadania jego sytuacji materialnej.

Z treści uzasadnienia wskazanego zarządzenia oraz analizy akt wynika, że skazany już wcześniej domagał się wznowienia postępowania w jego sprawie, jednak do tej pory nie wyznaczono mu obrońcy z urzędu dla zbadania podstaw wznowieniowych, natomiast przyznano mu obrońcę z urzędu celem podjęcia czynności procesowych związanych z ewentualnym wniesieniem kasacji (k. 1299). W konsekwencji żaden obrońca nie analizował akt niniejszej sprawy pod kątem opracowania wniosku o wznowienie postępowania, a możliwość dokonania takiej kontroli prawomocnych orzeczeń przez adwokata lub radcę prawnego zapewniają skazanemu przepisy procesowe, o ile w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i

rodziny. Warto zauważyć, że obrońca ma w postępowaniu wznowieniowym pozycję autonomiczną i jako profesjonalny prawnik, po analizie pism procesowych skazanego, który przecież w tej sprawie wskazał nowe dowody (pkt. 6 i 7 wniosku skazanego k.3v) przydatne w jego ocenie dla potrzeb wznowienia postępowania, oraz po zapoznaniu się z aktami sprawy M. P., może we wniosku sformułować podstawy wznowieniowe oparte na zupełnie innych przesłankach od tych jakie dostrzega skazany, albo stwierdzić brak podstaw do złożenia wniosku o wznowienie postępowania. W tej sytuacji stanowisko wyrażone w zarządzeniu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu oparte jedynie na negatywnej dla skazanego analizie podstaw wznowieniowych powołanych w jego pismach procesowych, wydaje się przedwczesne, skoro do tej pory nie korzystał on z pomocy obrońcy z urzędu w postępowaniu wznowieniowym i organ procesowy nie zbadał jego sytuacji finansowej w kontekście przesłanek z art. 78 § 1 k.p.k. Należy podkreślić, że przepis ten dla wyznaczenia obrońcy z urzędu wymaga jedynie należytego wykazania przez skazanego, że z przyczyn finansowych nie jest w stanie ponieść kosztów obrony oraz nie zawiera żadnych dodatkowych przesłanek, które wymagałyby odniesienia się do *meritum* sprawy (zob. postanowienie SN z dnia 21 maja 2008 r., IV KZ 31/08, OSNwSK 2008/1/1128). Taką próbę wykazania swojej trudnej sytuacji finansowej skazany podjął składając wniosek o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu i zwolnienie od ponoszenia kosztów postępowania wznowieniowego. Brak oceny tej argumentacji pozwala uznać, że w procesie podejmowania decyzji o przyznaniu skazanemu obrońcy z urzędu doszło do rażącego naruszenia art. 78 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 2 k.p.k. Zatem, wydanie zaskarżonego zarządzenia, było konsekwencją wskazanych wyżej uchybień. Marginalnie należy zauważyć, że sposób procedowania jaki przyjął w tej sprawie Sąd Apelacyjny, który z praktycznego punktu widzenia zdecydowanie usprawnia przebieg postępowania wznowieniowego i eliminuje dodatkowe koszty ponoszone przez Skarb Państwa, będzie możliwy dopiero po wejściu w życie znowelizowanego ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw art. 545 k.p.k., a w szczególności dodanego do tego przepisu § 3 (Dz. U z 2013 r., poz. 1247).

Stojąc jednak na gruncie aktualnie obowiązującego stanu prawnego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny, uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania i rozważy czy w kontekście art. 78 § 1 k.p.k. istnieją podstawy do wyznaczenia skazanemu obrońcy z urzędu w postępowaniu wznowieniowym. Natomiast kwestia opłaty od wniosku o wznowienie postępowania i ewentualnego zwolnienia skazanego w tym zakresie, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 10 i ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U.1983.49.223 j.t.), zaktualizuje się dopiero wtedy, gdy w sprawie zostanie skierowany do sądu wniosek o wznowienie postępowania, zgodny z wymogami formalnymi przewidzianymi w art. 545 § 2 k.p.k.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.